

V spomin mag. Francu Cimermanu

Na večer 1. junija 2015 nas je zapustil priznani mikropaleontolog in vsestranski geolog mag. Franc Cimerman. Rodil se je 22. novembra 1933 v Kranju. Po maturi na kranjski gimnaziji leta 1952 se je vpisal na študij geologije s paleontologijo na Prirodoslovno-matematični fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer je leta 1958 diplomiral. Strokovno se je izpopolnjeval na Univerzi na Dunaju (1963) in na École pratique des hautes études v Parizu (1976). Leta 1984 je magistriral na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani.

Že pred diplomom se je konec leta 1956 zaposlil v Prirodoslovnem muzeju Slovenije, kjer je najprej delal kot preparator in po diplomi kot kustos. Od leta 1979 je bil zaposlen kot raziskovalec na Paleontološkem inštitutu SAZU, pozneje preimenovanem v Paleontološki inštitut Ivana Rakovca ZRC SAZU. Leta 1997 se je upokojil, vendar je še naprej znanstveno delal in aktivno sodeloval pri inštitutskih projektih.

Osrednja tema njegovega raziskovanja so bile male bentoške foraminifere, s katerimi se je začel ukvarjati že v diplomski nalogi z naslovom *Razvoj oligocena pri Poljšici*. V šestdesetih letih je v okviru raziskovalne naloge *Terciar Posavskih gub*, ki jo je vodil prof. dr. Dušan Kuščer, preučeval oligocensko in pozneje miocensko foraminiferno favno. Glavnina rezultatov je žal ostala samo v rokopisnih poročilih, objavil pa je taksonomski študiji rodov *Pavonitina* in *Halkyardia*. Za rod *Pavonitina* in miocensko vrsto *Pavonitina styriaca* Schubert je ugotovil, da je začetni del biserialen in ne triserialen, kot je veljalo dotlej. Iz oligocenske morske gline pri Poljšici je leta 1969 opisal novo vrsto *Halkyardia maxima*, ki je značilen oligocenski mikrofosil in se že po velikosti razlikuje od starejše vrste *Halkyardia minima* (Liebus, 1911), opisane iz eocenskih laporjev v Dalmaciji. Da bi obe vrsti bolje spoznal, je na tipični lokaliteti pri vasi Smoković v Dalmaciji nabral primerjalni material in na preparatih iz izoliranih hišic prvi opisal notranjo zgradbo te foraminifere. Originalni Liebusov opis namreč podaja samo zunanjo obliko. Pozneje je preučeval še eocenske foraminifere Vipavske doline (rokopisna poročila) in paleogenske planktonske foraminifere v Goriških Brdih (objavljeno 1974).

V 70. letih se je na pobudo in v sodelovanju z dr. Katico Drobne lotil raziskovanja recentnih foraminifer Jadranskega morja. Najprej je študiral foraminiferno favno kvartarnih sedimentov iz vrtin v Sečovljah in v Koprskem zalivu. Pozneje se je posvetil vzorcem s sten podvodne vzpetine Kampanel pri Paklenih otokih južno od Hvara in material uporabil za magistrsko nalogo z naslovom *Recentne foraminifere iz morja zahodno od otoka Hvara (srednja Dalmacija) v luči aktuopaleontologije*. Nazadnje je obdelal foraminiferno favno iz sedimentov v Velikem jezeru na Mljetu. O raziskavah jadranskih foraminifer je poročal na kongresih CIESM (Commission Internationale pour l'Exploration Scientifique de la Mer Méditerranée) in na drugih znanstvenih sestankih. Več let je bil pri CIESM tudi član Komiteja za bentos. Sinteza vseh raziskav v tem sklopu je monografija *Mediterranean Foraminifera*, ki jo je leta 1991 objavil v soavtorstvu z dr. Martinom Langerjem, in se v svetu še danes uporablja kot temeljno delo za raziskave recentnih foraminifer.

V 90. letih in po upokojitvi se je ponovno več posvečal fosilnim foraminiferam. Sodeloval je v skupini, ki je pod vodstvom dr. Bogomirja Jelena preučevala Soteške plasti na tipičnem ozemlju med Socko in Dobrno. V teh plasteh je določil foraminiferno združbo, značilno za zgornji eocen. Tako je razrešil poldrugo stoletje ugibanj o starosti Soteških plasti, ki so jim vse od njihovega prvega poimenovanja leta 1858 pripisovali različne starosti, od eocena in oligocena do miocena. S temi raziskavami je tudi dokazal, da so klasične Soteške plasti starejše od podobnih razvojov v Zasavju, ki so oligocenske starosti in torej ne morejo pripadati Soteškim plastem, kamor so jih uvrščale prejšnje raziskave. Po letu 2000 je največ delal na projektih, ki jih je Paleontološki inštitut Ivana Rakovca izvajal v okviru varstva geološke naravne dediščine na gradbiščih avtocest. V poročila je prispeval poglavja o terciarni foraminiferni favni na odsekih Peračica-Podtabor, Vrba-Črnivec in Spodnja Senarska-Cogetinci. V zadnjem članku se je vrnil k oligocenskim foraminiferam iz svoje mladosti. S študijem notranje strukture mikrosferičnih in makrosferičnih oblik je pojasnil morfogenezo foraminifere *Halkyardia maxima* Cimerman, ki jo je opisal pred 46 leti. Izida članka ni dočakal.

V letih, ko je bil kustos v Prirodoslovnem muzeju, se je veliko ukvarjal s poljudnimi predstavitvami geologije. Razstavne zbirke je takrat preurejal iz starega načina postavitve, pri katerem je bil glavni

poudarek na sistematiki, v modernejši, tedaj sodobni dioramski način. Pripravil je načrte za dioramsko predstavitev življenja na Zemlji od paleozoika do pleistocena. V naslednjih letih je postavil dve obsežnejši občasni razstavi: *Ledena doba* s tiskanim vodnikom (1961) in *Okamnine, priče izumrlega življenja*, prav tako s tiskanim vodnikom (1971). Takrat in tudi pozneje je zavzeto pisal poljudne paleontološke članke, največ v revijo *Proteus*. Na poljudne prispevke je nasploh gledal kot na pomembno dolžnost stroke, bil pa je neprizanesljiv kritik pretirano poenostavljenih razlag, ki negeologe zavajajo, namesto da bi jim približale logiko geološkega razmišljanja.

Od nekdanj se je zanimal tudi za zgodovino geologije. Bil je izvrsten poznavalec življenja in dela geologov, ki so slovensko ozemlje raziskovali v 19. in na začetku 20. stoletja. Kot pisec njihovih biografij je v 80. letih sodeloval pri Enciklopediji Slovenije. Od leta 2011, že kot upokojenec, je bil področni urednik za naravoslovje pri Novem Slovenskem biografskem leksikonu.

V zgodovini geologije bo Franc Cimerman zapisan kot odličen raziskovalec foraminifer z izostrenim občutkom za taksonomske detajle. Enako pomembni so rezultati njegovih biostratigrafskih raziskav, s katerimi je odločilno prispeval k natančnejši stratigrafski razčlenitvi terciarja v Sloveniji.

Vsi, ki smo Francija poznali osebno, se ga bomo spominjali po veliki ljubezni do geologije in široki splošni razgledanosti. Odlikovala sta ga iskriha duhovitost in spoštljivo prijateljstvo do vseh ljudi, s katerimi se je v življenju srečeval. Še dolga leta po upokojitvi, vse do lanske jeseni, ko je hudo zbolel, je redno prihajal na inštitut. Najbližji sodelavci smo ga cenili zaradi bogatega geološkega znanja in izkušenj, pogosto pa smo se nanj obračali tudi z manj strokovnimi vprašanji. Bil je neprecenljiv svetovalec pri pisanju poljudnih člankov in za vsak tehnični problem je vedno našel domiselno praktično rešitev. Z inteligentnim spontanim humorjem in igralskim talentom je znal ustvariti sproščeno razpoloženje in poskrbeti za prijazno delovno okolje. Izbubili smo vrhunskega strokovnjaka, plemenitega človeka in dragega prijatelja. Zelo ga bomo pogrešali.

Špela Goričan

Mag. Franc Cimerman: bibliografija 1961–2015

Seznam obsega objavljena znanstvena in strokovna dela. Povzetki predavanj, poljudni članki in prispevki v enciklopedijah v pregledu niso zajeti. Popoln seznam bibliografskih enot je dostopen na spletnih straneh v sistemu COBISS.

- CIMERMAN, F. 1961: *Ledena doba* [vodnik po razstavi]. Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana: 16 p.
- CIMERMAN, F. 1965: Henrik Freyer - geolog in paleontolog. *Proteus*, 28/ 9–10, 242–247.
- CIMERMAN, F. 1967: Oligocene beds in Upper Carniola (Slovenia, NW Yugoslavia) and their foraminiferal fauna. *Bulletin scientifique. Section A, Sciences naturelles, techniques et medicales*, 12/9–10: 251–253.
- CIMERMAN, F. 1969: The genus *Pavonitina* Schubert (Foraminifera) and its systematic position. *Micropaleontology*, 15: 111–115.
- CIMERMAN, F. 1969: *Halkyardia maxima* n. sp. (Middle Oligocene) and *Halkyardia minima* (Liebus) (Middle Eocene). *Annales Societatis Geologorum Poloniae*, 39: 295–304.
- CIMERMAN, F. 1971: *Okamnine, priče izumrlega življenja*. Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana: 26 p.
- CIMERMAN, F., PAVLOVEC, R., PAVŠIČ, J. & TODESCO, L. 1974: Biostratigrafija paleogenskih plasti v Goriških brdih. *Geologija*, 17: 7–130.
- OGORELEC, B., MIŠIČ, M., ŠERCELJ, A., CIMERMAN, F., FAGANELI, J. & STEGNAR, P. 1981: Sediment sečoveljske soline. *Geologija*, 24: 179–216.
- DROBNE, K. & CIMERMAN, F. 1984: Die vertikale Verbreitung der Lituolaceen und Miliolaceen (Foraminifera) an einem Unterwasserkliff in der Adria (Jugoslawien). *Facies*, 11: 157–172.
- GOLUBIČ, S., CAMPBELL, S.E., DROBNE, K., CAMERON, B., BALSAM, W.L., CIMERMAN, F. & DUBOIS, L. 1984: Microbial endoliths: a benthic overprint in the sedimentary record, and a paleobathymetric cross-reference with foraminifera. *Journal of Paleontology*, 58/2: 351–361.
- OGORELEC, B., MIŠIČ, M., FAGANELI, J., ŠERCELJ, A., CIMERMAN, F., DOLENEC, T. & PEZDIČ, J. 1984: Kvarterni sediment vrtine V-3 v Koprskem zalivu. *Slovensko morje in zaledje*, 7/6–7: 165–186.
- CIMERMAN, F. 1985: L'analyse statistique des foraminifères arénacés et porcelanés à l'ouest de l'île de Hvar (Adriatique moyenne, Yougoslavie). *Rapports et Proces Verbaux des Réunions - Commission Internationale pour l'Exploration Scientifique de la Mer Méditerranée*, 29/5: 345–346.
- DROBNE, K., PAVLOVEC, R., DROBNE, F., CIMERMAN, F. & ŠIKIČ, L. 1985: Nekateri veliki foraminifere iz zgornjeeocenskih in bazalnih oligocenskih skladov v severni Sloveniji. *Geološki glasnik (Sarajevo)*, 28: 77–177.
- PAVLOVEC, R., KULENOVIĆ, E., ČIČIĆ, S., JUNGWIRTH, E., PANTIĆ, N.K., MIHAJLOVIĆ, Đ.S., ŠIKIČ, L., TEMKOVA, V., DROBNE, K., DROBNE, F., CIMERMAN, F., ŠIMUNIĆ, A., ŠIKIČ, K., MITROVIĆ-PETROVIĆ, J., BABIĆ, L., ZUPANIĆ, J., MILAKOVIĆ, B.B., PAVLOVIĆ, M.B., PAVŠIČ, J., PLENIČAR, M. & HERLEC, U. 1985: Simpozij o "Dogadajima na granici između eocena i oligocena u Jugoslaviji" u okviru Međunarodne potkomisije za stratigrafiju paleogena: project 174. *Geološki glasnik (Sarajevo)*, 28: 204 p.
- PLENIČAR, M. & CIMERMAN, F. 1985: Oligocenske bazalne usedline v Sloveniji. *Geološki glasnik (Sarajevo)*, 28: 179–183.

- CIMERMAN, F., DROBNE, K. & OGORELEC, B. 1988: L'association de foraminifères benthiques des vases de la baie de Veliko jezero sur l'île de Mljet et de la falaise Lenga, ouverte vers la mer (Adriatique moyenne). *Revue de Paléobiologie*, Vol. spécial 2: 741–753.
- CIMERMAN, F. & LANGER, M.R. 1991: Mediterranean Foraminifera. Dela 30, Slovenska akademija znanosti in umetnosti (Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Paleontološki inštitut Ivana Rakovca, 2), Ljubljana: 118 p., 93 pls.
- JELLEN, B., KEDVES, M., SKABERNE, D., BREZIGAR, A., BUSER, S., CIMERMAN, F., DROBNE, K., MONOSTORI, M., PAVLOVEC, R. & PAVŠIČ, J. 1994: Dorog type (Middle Eocene) spore-pollen assemblage in the Socka Beds of Slovenia. *Plant Cell Biology and Development*, 5: 20–28.
- ODIN, G.S., JELEN, B., DROBNE, K., UHAN, J., SKABERNE, D., PAVŠIČ, J., CIMERMAN, F., COSCA, M. & HUNZIKER, C. 1994: Premiers âges géochronologiques de niveaux volcanoclastiques oligocènes de la Région de Zasavje, Slovénie. *Giornale di Geologia*, 56/1: 199–212.
- MÁRTON, E. & CIMERMAN, F. 1995: Paleomagnetism of Oligocene andesite tuffs near Peračica (Slovenia). *Razprave IV. razreda SAZU*, 36: 277–285.
- MÁRTON, E., DROBNE, K., CIMERMAN, F., ČOSOVIĆ, V. & KOŠIR, A. 1995: Paleomagnetism of latest Maastrichtian through Oligocene rocks in Istria (Croatia), the Karst region, and S of the Sava fault (Slovenia). In: VLAHOVIĆ, I., VELIĆ, I., ŠPARICA, M. (Eds.). *Zbornik radova = Proceedings. Institut za geološka istraživanja, Zagreb*: 355–360.
- TURK, I., CIMERMAN, F., DIRJEC, J., POLAK, S. & MAJDIČ, J. 1995: 45.000 let stare fosilne dlake jamskega medveda iz najdišča Divje babe I v Sloveniji. *Arheološki vestnik*, 46: 39–51.
- JELLEN, B., BĀLDI-BEKE, M., CIMERMAN, F., ČAR, J., ČOSOVIĆ, V., DROBNE, K., FODOR, L., KEDVES, M., MÁRTON, E., MONOSTORI, M., SKABERNE, D., TOUMARKINE, M. & ZAGORŠEK, K. 2000: The Eocene in the Dobrna area. In: BASSI, D. (Ed.): *Shallow water benthic communities at the Middle-Upper Eocene boundary: southern and north-eastern Italy, Slovenia, Croatia, Hungary: field trip guidebook. Annali dell'Università di Ferrara, Sezione Scienze della Terra*, 8, supplement: 99–104.
- JELLEN, B., ŠIMUNIĆ, A., DROBNE, K., SKABERNE, D., ČOSOVIĆ, V., AVANIĆ, R., BĀLDI-BEKE, M., CIMERMAN, F., ČAR, J., FODOR, L., KEDVES, M., MÁRTON, E., MONOSTORI, M., PAVLOVEC, R., PLACER, L., ŠIKIĆ, L., TOUMARKINE, M., TURNŠEK, D. & ZAGORŠEK, K. 2000: Eocene in NE Slovenia and NW Croatia : excursions 6 and 7. In: BASSI, D. (Ed.): *Shallow water benthic communities at the Middle-Upper Eocene boundary: southern and north-eastern Italy, Slovenia, Croatia, Hungary: field trip guidebook. Annali dell'Università di Ferrara, Sezione Scienze della Terra*, 8, supplement: 104–147.
- TURK, I., DIRJEC, J., BASTIANI, G., PFLAUM, M., LAUKO, T., CIMERMAN, F., KOSEL, F., GRUM, J. & CEVC, P. 2001: Nove analize "piščali" iz Divjih bab I (Slovenija). *Arheološki vestnik*, 52: 25–79.
- CIMERMAN, F. 2002: Pismo profesorja Necker-Saussura o železovih rudnikih na Kranjskem Alexandru Brongniartu = Extrait de la Lettre de M. le professeur Necker-Saussure à M. Alexandre Brongniart, au sujet des brèches en même temps osseuses et ferrugineuses des mines de fer de la Carniole. *Proteus*, 64/ 9–10: 417–423.
- CIMERMAN, F. 2003: Obisk frankfurtskega geologa Friedricha Kinkelina v Kropi in okolici poleti 1888. *Vigenjc*, 3: 41–43.
- CIMERMAN, F. 2003: Pismo profesorja Necker-Saussurja Alexandru Brongniartu o železovih rudnikih na Kranjskem. *Vigenjc*, 3: 35–40.
- CIMERMAN, F., JELEN, B. & SKABERNE, D. 2006: Late Eocene benthic foraminiferal fauna from clastic sequence of the Socka – Dobrna area and its chronostratigraphic importance (Slovenia). *Geologija*, 49/1: 7–44.
- CIMERMAN, F. & KOŠIR, A. 2015: Remarks on the shell structure of *Halkyardia maxima* Cimerman: its umbilical plug and the microspheric form. *Neues Jahrbuch für Geologie und Paläontologie. Abhandlungen*, 277/1: 43–48.